

Prometheus

Et månedligt nyhedsbrev fra Schiller Institutet

årgang 17 nr. 4

april 2005

ET ØKONOMISK SPÆNDINGSFELT

I begyndelsen af april indledte Den amerikanske Kongres behandlingen af en række lovforslag, der skal straffe Kina for at lade sin valuta falde i takt med den amerikanske dollar. Medens andre lande har stigende vanskeligheder ved at konkurrere på det amerikanske marked, vokser den kinesiske eksport med raket fart. I Kina har man nemlig ikke forstået den uskrevne lov, der siger, at man ikke må imødegå en amerikansk regerings bevidste og lidet diskrete devaluering af dollaren. Så her fastholder man den bilaterale vekselkurs gennem støtteopkøb – af dollars selyfølgelig. Og det vil de amerikanske politikere altså ikke finde sig i. Så nu overvejer man at pålægge al kinesisk eksport til USA en straffetold på 27,5 procent.

Det er en rigtig dårlig idé. Ikke fordi der noget i vejen med told og afgifter. Dem vil der være masse af under et nyt Bretton Woods-finanssystem. Men en diskussion om straffeforanstaltninger imod Kina kan under de nuværende økonomiske og politiske omstændigheder udløse en helt ukontrollabel kædereaktion. Især hvis Kina gør brug af sine enorme beholdninger af dollars og amerikanske statsobligationer til at gøre gengæld. Verdensøkonomien hænger i dag udspændt mellem en eksponentielt voksende finansspekulation på den ene side og et hastigt fremskredet sammenbrud i de reelle, produktionsforbundne nationaløkonomier på den anden. I dette spændingsfelt mellem skrumpende realøkonomier og voksende finansspekulation, som i øvrigt kendes under navnet »globalisering«, skal der kun en lille bitte forrykkelse af blot en enkelt af de grundlæggende faktorer til for at udløse et totalt sammenbrud i hele systemet. Det kan være et uforudset inflationstal, en rentestigning, et olieprishop, et dollarfald, et bankkrak, en virksomhedslukning, en korruptionsskandale eller en amerikansk straffetold på kinesisk eksport.

Den bedste matematiske beskrivelse af et sådant spændingsfelt, hvor to eller flere grænsefaktorer bestemmer alle de øvrige punkters indbyrdes forhold, blev udviklet af den store tyske matematiker Bernhard Riemann i 1857. Han kaldte det »Dirichlet-princippet« efter sine gode ven og læremester, den belgiske matematiker Lejeune Dirichlet. Ifølge den amerikanske økonom og fhv. demokratiske præsidentkandidat Lyndon LaRouche kan verdens nuværende økonomiske og finansielle krisetilstand bedst beskrives og forstås ved hjælp af dette »Dirichlets princip«. Og fra denne synsvinkel bliver det indlysende, at det er en omlægning af hele det globale finanssystem, Den amerikanske Kongres burde diskutere, og ikke en straffetold på kinesisk eksport.

Pave Johannes Paul II talte utrætteligt imod den neoliberale frimarkedsøkonomis indbyggede grådighed, egoisme og uretfærdighed. Han var en vægtig stemme for en ny økonomisk verdensorden. Hans stemme vil blive savnet.

BUSH I MODVIND

Mens **Europa** og den øvrige verden stadig vander sig under **Bush-regeringens** ubønhørlige ideologiske og politiske pres, senest med udnævnelserne af de to neokonservative bannerførere **John Bolton** og **Paul D. Wolfowitz** til henholdsvis **USA's** ambassadør ved **FN** og direktør for **Verdensbanken**, så nøjes de politiske institutioner hjemme i **USA** ikke med at klage og stønne. Her vokser den aktive politiske modstand imod **George W. Bush** og hans regerings ideologiske korstog på begge sider af det politiske spektrum. **Det demokratiske Parti** er blevet aktiveret i en grad, man ikke har set i årtier, og traditionelle konservative kredse i **Det republikanske Parti** vil ikke længere lægge navn og rygte til **Bush-regeringens** ideologiske udskjelser.

Den **23. marts** tog **John Conyers**, demokratisk medlem af **Repræsentanternes Hus** fra **Michigan**, imod en indbydelse fra **Lyndon LaRouches** politiske aktionskomité, **LPAC**, til at tale ved et offentligt møde i **Detroit**, Michigan. Sammen med den lokale formand for bilarbejdernes fagforbund, **UAW**, **Eugene Morey**, **LaRouches** koordinator for **Midtvest-området**, **Robert Bowen**, og **Nick Feden**, der repræsenterede **LaRouches Ungdomsbewægelse, LYM**, engagerede **Conyers** de **90** tilhørere i en intens diskussion om løsninger på de voksende økonomiske og politiske kriser i **USA**. Som oplæg til diskussionen blev der omdelt nytrykte eksemplarer af **LaRouches** seneste bog, »*The Earth's Next 50 Years*«, »*Jordens Næste 50 år*« (kan bestilles fra **Prometheus'** redaktion for **130 kr.** inkl. porto).

John Conyers sagde bl.a.: »Når jeg her i aften har taget imod min første indbydelse til at tale i denne forsamling, vil jeg gerne benytte lejligheden til at fastslå, at en nok så brillant økonomisk teori aldrig vil have en chance, hvis den forbliver uden forbindelse til det politiske system ... faktum er, sådan som jeg ser amerikansk politik, at folk ikke handler på baggrund af politiske teorier. Jeg vil endda gå så langt som til at sige, at det kun er et fåtal som overhovedet ved, at der er noget der hedder **Bretton Woods**, at der engang har eksisteret et **Bretton Woods-finanssystem**, og endnu færre der ved, hvorfor det var bedre [end det, vi har i dag]. Derfor møder jeg op i aften med en invitation: En invitation til at tage disse argumenter, bogen, de ugentlige magasiner og kaste dem ind i debatten. Jeg ved, det er noget, man tror fuldt og fast på. Men, med mindre de kan holde til at blive afprøvet gennem debat, er de ikke andet end gode standpunkter, som deles af et vist antal mennesker, der tror på samme sag. Men det er ikke nok. Vi har behov for en diskussion om alt dette; om hvor vi står, og om hvor vi er på vej hen«.

Kongresmedlem **John Conyers** stiftede oprindeligt bekendtskab med de unge fra **LaRouches Ungdomsbewægelse** under partikonventet i **Boston** i juli sidste år. Her stod de for et markant opløftende indslag med både musiske og politiske interventioner. Da **Conyers** påtog sig ansvaret for at undersøge de mange rapporter om manipulation med stemmeafgivelsen under præsidentvalget i delstaten **Ohio** (hvor en sejr ville have gjort demokraten **John Kerry** til **USA's** præsident –red.) opstod et uformelt samarbejde med de unge ved de mange borgermøder, som blev afholdt rundt om i delstaten (se også **Prometheus feb.-mar. 2005**). Da præsident **Bush** kort efter valget indledte sit ideologiske korstog imod **Franklin D. Roosevelts** vigtigste politiske arv, det offentlige invalide- og folkepensionssystem **Social Security**,

var **Conyers** blandt de allerførste til at gøre modstand. Og sammen med et voksende antal demokratiske tillidsfolk og repræsentanter har han accepteret **LaRouches** udfordring til at sætte spørgsmålet om **Social Security** i sammenhæng med en løsning på den voksende økonomiske krise.

Og modstanden imod præsident **Bush'** planer om en privatisering af **Social Security** fortsætter med uformindsket styrke. Faktisk har den politiske kamp fungeret som et effektivt opvågningsmiddel for **Det demokratiske Parti**. Og **LaRouches** idé med at indeslutte og begrænse **Bush-regeringens** politiske handlefrihed gennem tværpolitiske initiativer er også ved at tage form. Den **17. marts** led præsident **Bush** et ganske alvorligt nederlag, da **Senatet**, med stemmerne **52** mod **48**, fjernede en nedskæring i de offentlige medicin-tilskud, **Medicaid**, på **14 mia. dollars**, som regeringen havde lagt ind i sit budgetforslag. **7** republikanske senatorer og en enkelt uafhængig sluttede sig til den demokratiske modstand. Det er yderst problematisk for en republikansk regering, når den ikke engang kan være sikker på politisk støtte fra et republikanskdomineret senat.

Bush-regeringen har stadig sværere ved at håndtere den hjemlige politiske modstand på anstændig demokratisk vis. Under den første embedsperiode forhindrede **Senatets** demokratiske mindretal, gennem en såkaldt filibuster (blokering af stemmeafgivning –red.), godkendelsen af bare **10** af de **214** dommerudnævnelser. Men nu er der lagt op til konfrontation. **Det hvide Hus** og det republikanske flertal overvejer at indføre nye afstemningsprocedurer, som gør det muligt at »sprænge« en filibuster. Det har man passende kaldt »**atombombe-udvejen**«. Det fik **Robert Byrd**, demokratisk senator fra **West Virginia**, på talerstolen den **1. marts**: »Hvad bliver det næste, hvis vi begrænser debatten om dommere i dag? De gamles ret til folkepension; de handicappedes ret til fair behandling; de fattiges ret til anstændig uddannelse? Vil enhver debat falde for flertallets magt?«

»Historikeren **Alan Bullock** skriver, at **Hitlers** diktatur hvilede på én eneste lovs grundlovmæssige forankring: **Bemyndigelsesloven** ... Hitler forlod aldrig sit lovmæssige skalkeskjul; han forstod den enorme psykologiske betydning af at have loven på sin side. I stedet vendte han loven på

Kongresmedlem John Conyers fra Detroit, Michigan, blev valgt ind i Repræsentanternes Hus første gang i 1964. Med sine 35 års medlemskab har han Kongressens næsthøjeste anciennitet og er demokraternes leder i det vigtige justitsudvalg. I 1969 var han blandt de 13 kongresmedlemmer, der grundlagde den afroamerikanske politiske aktionskomité Congressional Black Caucus, CBC, der i mere end tre årtier har spillet en vigtig rolle for de amerikanske minoriteters politiske repræsentation. På billedet ses Conyers ved LaRouches politiske aktionskomités møde i Detroit den 23. marts.

hovedet og gjorde det ulovlige lovligt. Og det er hvad »atombombe-udvejen« gør ...», sagde senator Byrd. Også i denne sag står præsident Bush overfor fælles demokratisk og republikansk modstand.

INFLATION OG PRODUKTIONSKRISE

De seneste ugers dramatiske prisstigninger på olie har gjort en tur på tankstationen til en hårrejsende affære. Og til vinter vil det gøre ondt på villaejernes pengepung, når olietanken skal fyldes op. Men det er ikke kun prisen på olie, der skyder i vejret. Den **8. marts** nåede *Reuters* såkaldte **CRB-indeks** over priserne på de **17** almindeligste råvarer det højeste niveau i **24 år**, og alene i **februar** steg indekset med **7,1%**, den største månedlige stigning i **21 år**. På **Londons** metalbørs nåede kobberpriserne deres højeste niveau i **19 år**, og den gamle indikator på frygt for kommende økonomiske kriser, guldprisen, steg **6 dollars** på en enkelt dag, til **446 dollar per unse**, næsten det dobbelte af prisen for blot et par år siden. I februar meddelte de to største jernmalmsproducenter i **Brasilien** deres kunder, primært stålproducenterne i **Japan**, **Sydkorea** og **Kina**, at priserne ville blive hævet med **71,5%**. Det vil trække priserne på markedet op, og stålproducenterne forventes at måtte hæve deres priser overfor bilindustrien og de øvrige storaftagere med mindst **50%** i løbet af året.

De stigende olie- og råvarepriser sætter, sammen med de seneste måneders fald i dollarkursen, både verdensøkonomien og det internationale finans- og betalingssystem under pres. Forsætter råvarepriserne deres himmelflugt, venter stigende priser i både transport- og produktionssektorerne lige om hjørnet, og så er det slut med fantasierne om det inflationsløse servicesamfund (der i øvrigt er dybt afhængig af enorme mængder af fysiske forbrugsvarer, som produceres på den anden side af jordkloden –*red.*).

Og den amerikanske økonomi rammes dobbelt. Dollaren har oplevet sine største kursfald overfor råvareeksporterende lande som **Australien**, **Canada** og **Sydafrika**, og det trykker den i forvejen hårdt belastede amerikanske handels- og betalingsbalance. I begyndelsen af marts meddelte det amerikanske finansministerium, at det samlede underskud på betalingsbalancen i **2004** satte ny historisk rekord med **665,9 mia. dollars**. Tallene afslørede også, at underskuddet havde accelereret kraftigt i årets sidste kvartal, en tendens der blev bekræftet, da handelsbalancen for **januar 2005** nåede en ny bundrekord med et underskud på **58,3 mia. dollars**.

Ud over den faldende dollar og de stigende råvarepriser rammes **USA's** økonomi nu også af gamle synder. Den evigtvarende myte om det amerikanske »økonomiske opsving« har i hovedsagen været baseret på et konstant voksende (lånefinansieret) privatforbrug, hvor salget af nye biler traditionelt er blevet betragtet som en nøgleindikator. Derfor har man i de seneste år, hvor den almindelige amerikaners privatøkonomi er blevet stadig mere anstrengt, benyttet sig af alle mulige tricks for at holde bilsalget oppe. Først var det afdragsfrie måneder, så blev det afdragsfrie år og herefter fulgte kontante udbetalinger, så man efter at have sat sin underskrift på slutsedlen kunne køre fra forhandleren i sin nye bil med op til **5000 dollars** i hånden, og udsigt til **12** eller **18 måneder** uden et eneste afdrag. Det pyntede gevaldigt på salgshallene, uden at der kom en krone i kassen, og i dag står verdens største bilproducent, **General Motors**, **GM**, med en gæld på **301 mia. dollars**. Samlet er den amerikanske bilindustri dybere

forgældet end hele den såkaldte **Tredje Verden**.

Den **16. marts** revnede kolossens lerfødde. Kort før aktiemarkedets åbning udsendte GM's ledelse en meddelelse om, at selskabets indtjening i **2005** ville blive **80%** mindre end tidligere forventet. I stedet for en bruttoindtjening på **2 mia. dollars** regner ledelsen med et tab på **2 mia.** (analytikere advarer imod et underskud på helt op til **4** eller **5 mia. dollars**). Senere samme dag meddelte kreditvurderingsselskabet **Standard & Poor's**, at GM's finansielle status nu var så dårlig, at man var nødt til at nedskrive koncernens obligationer til **BBB-**, den laveste vurdering før betegnelsen »affaldsobligationer«. Det sendte chokbølger gennem finansverdenen, og GM's aktier og obligationer styrtdykkede.

Den **22. marts** meddelte finansieringsselskabet **GE Capital** så, at man ikke længere vil håndtere GM's kreditafregning med underleverandørerne, en årlig forretning på godt **2 mia. dollars**. Det sendte kursen på GM's obligationer så langt ned, at selskabet nu betaler et højere risikotillæg på sin lånefinansiering end **Kasakhstan** og lande i den Tredje Verden.

Den **24. marts** annoncerede GM's vicedirektør **Bob Lutz**, at koncernen kan blive tvunget til at stoppe produktionen af flere af sine »mærkevarer«, f.eks. **Pontiac** eller **Buick**. Og som man kunne forvente, krævede **Wall Streets** finansbanker, med **Morgan Stanley** og **Credit Suisse** i spidsen, drakoniske masseafskedigelser, nedlæggelse af produktionsanlæg og en opsplitting af hele koncernen.

I næsten et århundrede har man brugt vendingen: »Hvad der er godt for General Motors er godt for USA«. Nu kan man vende den om og sige: »Hvad der er skidt for General Motors er skidt for USA«. Og det er endda meget direkte. Den **24. marts** understregede den fhv. demokratiske præsidentkandidat **Lyndon LaRouche**, at GM's enorme produktionskapacitet er så vigtig for hele den amerikanske økonomi, at den simpelthen må og skal reddes, ellers går hele landet ned. Med ødelæggende effekter andre steder på kloden, da GM ejer **Opel** i **Tyskland** og **Saab** i **Sverige**. LaRouche erkendte, at GM ikke kan overleve i sin nuværende form, men fastholdt, at det fysiske produktionsapparat ikke må få lov til at gå ned. »Vi bliver nødt til at komme med en redningsplan, der bevarer afdelingerne, frem for operationerne i GM's finansafdeling«, sagde LaRouche.

Krisen i GM kan blive en afgørende politisk prøve på håndteringen af den økonomiske krise i USA og den øvrige verden. Gør man ingenting, vil GM og de andre dybt forgældede amerikanske bilkoncerner indenfor kort tid trække hele USA ned i et finanskrak med efterfølgende økonomisk depression. Men den amerikanske bilindustri er så stor, at det samme vil ske, hvis man forsøger at løse krisen gennem de sædvanlige Wall Street-metoder, dvs. massefyringer, fabrikslukninger og udsalg af produktionsapparatet. Derfor foreslår LaRouche, at man følger præsident **Franklin D. Roosevelts** erfaringer fra krisen i **1930'erne**. I stedet for nedskæringer skal der sættes fuld damp på hele produktionsapparatet. GM's fabriksanlæg rundt om i USA, skal involveres i en massiv opbygning af ny infrastruktur, eksempelvis et landsdækkende net af hurtigtog. Samtidig må udviklingen af nye biltyper, f.eks. brintbiler, fremskyndes.

STORMAGTSPIL I KIRGISISTAN

Den **24. marts** spredte uroligheder i den sydlige del af den centralasiatiske republik **Kirgisistan** sig til hovedstaden

Bisjkek og efter få timers demonstrationer og uro i gaderne flygtede republikkens præsident **Askar Akajev** ud af landet, og et midlertidigt styre blev dannet under ledelse af en gruppe bestående af tidligere sikkerhedschef **Felix Kulov**, fungerende præsident **Kurmanbek Bakijev**, fungerende formand for parlamentet **Ishenbai Kadyrbekov** og fungerende udenrigsminister **Rosa Otunbajeva**. Et nyt præsidentvalg er berammet til den **26. juni**.

I et interview med det russiske nyhedsbureau *RIA Novosti* den **2. april** beskyldte præsident Akajev den amerikanske ambassade for at være dybt involveret i det pludselige kup. Formålet skulle, ifølge Akajev, være at øge **USA's** indflydelse i landet, der, med både russiske og amerikanske militærbaser og den geografiske placering som naboland til **Kina**, har fået en hastigt voksende strategisk rolle.

Den afdæmpede reaktion fra **Ruslands** præsident **Vladimir Putin** tyder dog på, at kuppet ikke er gået helt efter den amerikanske drejebog. Ifølge **Lyndon LaRouche** er der tale om et »kuppet kup«, hvor **Moskva** med en effektiv politisk judo-manøvre (præsident Putin har det sorte bælte i judo) tog kontrollen over et kup, som oprindeligt blev startet af de aktivistiske amerikanske grupperinger, der forsøger at virkeliggøre præsident **Bush's** og vicepræsident **Dick Cheney's** såkaldte »Demokratiprojekt«.

Det var samme netværk, som stod bag »regnbue-revolutionerne« i **Georgien** og **Ukraine**. Udover Bush-regeringens neokonservative inderkreds, administreres »Demokratiprojektet« af et netværk af organisationer omkring fhv. sikkerhedsrådgiver **Zbigniew Brzezinski**, fhv. udenrigsminister **Madeleine Albright**, fhv. udenrigsminister **George P. Schultz** og mangemillionæren og stor-spekulanten **George Soros**. Det er organisationer som: **Open Society Institute**, **The Eurasia Foundation**, **Freedom House**, **National Endowment for Democracy** og **The International Republican Institute**.

Med det »kuppede kup« i Kirgisistan er stormagts-pillet om **Centralasien** for alvor trådt ind i en ny fase. Allerede den **12. marts**, altså inden kuppet, gav den tidligere vicechef for den sovjetiske efterretningstjeneste, **KGB**, **Leonid Sjerbasjin**, et interview til *RIA Novosti*, der blev viderebragt af det franske efterretningsmagasin *Réseau Voltaire*, hvor han i skarpe vendinger advarede imod faren for en stormagts-konfrontation i **Kaukasus** og Centralasien.

Ifølge Sherbasjin skal alle de strategiske operationer i de tilstødende områder ses som et forsøg på at etablere geopolitiske magtpositioner og vinde kontrol med naturressourcer. Det gælder også en eventuel amerikansk invasion af **Iran**, som ikke alene vil øge adgangen til den mellemøstlige olie men også til olie- og naturfelterne omkring **Det kaspiske Hav**. Ligeledes skal etableringen af amerikanske militærbaser i **Usbekistan** og **Kirgisistan** ikke kun ses i relation til krigen i **Afghanistan**, men også som strategiske forberedelser til en geopolitisk konfrontation med **Kina**. Det samme skal **USA's** forhandlinger med **Vietnam** om at vende tilbage til **Cam Ranh Bay-basen**.

NYT BRETTON WOODS

Den **6. april** vedtog det italienske parlaments deputeret-kammer en resolution, der pålægger **Silvio Berlusconi's** regering at arbejde på at få samlet en international stats- og regeringskonference, der globalt skal fastlægge rammerne for et nyt og mere retfærdigt finans- og betalings-system. Resolutionsteksten var udarbejdet i et tæt samarbejde mellem **Schiller Instituttets** præsident i **Italien**, **Paolo Raimondi**, og parlamentsmedlem **Mario Lettieri** fra centrum-venstrepartiet **Margherita**, der introducerede forslaget på vegne af i alt **50** deputerede fra stort set alle partier.

Lettieris motivering af resolutionsforslaget lå meget tæt op af de argumenter, som **Lyndon LaRouche** har fremført for nødvendigheden af at erstatte det nuværende finanssystem med et nyt **Bretton Woods-system**, der genindfører relativt faste valutakurser og kontrol med kapitalbevægelser på tværs af landegrænser. Lettieri beskrev i detaljer, hvorledes det nuværende finanssystem undermineres af en ukontrolleret og gigantisk spekulation i valutaer og utallige former for kreative spekulationsinstrumenter også kaldet derivater. Under den lange og til tider ophidsede debat henviste resolutionstilhængerne flere gange til LaRouche som igangsætter af kampagnen for et nyt Bretton Woods.

På vegne af **Berlusconi's** regering forsøgte **Cosimo Ventucci**, viceminister for parlamentsaffærer, at lukke luften ud af resolutionsforslaget ved at fjerne henvisningen til nødvendigheden af en ny regeringskonference, altså en ny Bretton Woods. Det blev skarpt afvist, både af oppositionen og af medlemmer fra regeringspartierne. **Alfonso Gianni** fra kommunistpartiet, **PRC**, sagde, at spørgsmålet om et nyt Bretton Woods var selve hjertet af resolutionen, og hvis det blev fjernet, ville man i realiteten ikke have opnået noget som helst. Regeringen måtte efterfølgende trække ændringsforslaget tilbage, og **Marco Zacchera** fra regeringspartiet **Den nationale Alliance** var begejstret for den brede konsensus og sagde: »Vi har æret **Paven** i dag. Hvor ofte har Paven ikke insisteret på, at verdens regeringsledere må mødes og diskutere disse spørgsmål«.

Resolutionens sidste afsnit, som regeringen forsøgte at fjerne størstedelen af, lød: »[Resolutionen] Forpligtiger regeringen til at handle i alle relevante internationale sammenhænge for at skabe en ny finansiel struktur, der sigter mod at undgå fremtidige finanskrak og en gentagelse af spekulative bobler, og som sådan er rettet mod det primære mål at støtte den reelle økonomi; og til at tage alle nødvendige skridt til at nå, så snart som mulig, sammen med andre nationer, en indkaldelse til en international stats- og regeringskonference, svarende til den der blev afholdt i Bretton Woods i 1944, for at skabe et nyt og mere retfærdigt globalt finans- og betalings-system.«

Det eneste regeringen fik held til at tage bort var sætningen: »svarende til den der blev afholdt i Bretton Woods i 1944«. Resolutionen blev vedtaget med **187** stemmer for, **5** imod, mens **159** udlod at stemme. Ifølge den italienske forfatning er regeringen nu forpligtet til at følge resolutionen.

Prometheus udgives hver måned af **Schiller Instituttet**, Postboks 2613, 2100 København Ø, tlf: 35 43 00 33, Giro 564-8408, si@schillerinstitut.dk, www.schillerinstitut.dk. *Prometheus* er en videreførelse af **Agro-Nyt**, som udkom fra marts 1989 til oktober 2004. Redaktion: Poul Rasmussen (ansvh.), Tom Gillesberg, Percy Rosell og Executive Intelligence Review News Service. Abonnement: 1 år: 2.000 kr. – 6 mdr.: 1.000 kr. – 3 mdr.: 600 kr. Eftertryk kun tilladt med kildeangivelse.

ISSN: 1604-2840 Eget tryk